

НАКНАДА ШТЕТЕ НАКОН ПРАВОСНАЖНО ОКОНЧАНОГ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

У великом броју ситуација, оштећена страна у кривичном поступку истакне имовинско правни захтев на почетку поступка, кривични поступак траје 5 или више година, а кривични суд упути странке ради остваривања накнаде штете на парнични поступак.

Како и сам кривични поступак може бити окончан различитим врстама пресуда, пресудом којом се оптужени оглашава кривим (**осуђујућа пресуда**), пресудом којом се оптужба одбија (**одбијајућа пресуда**) или пресудом којом се оптужени ослобађа од оптужбе (**ослобађајућа пресуда**), то су прописани и различити рокови за оштећеног за остваривање права на накнаду штете у парничном поступку.

Да би се направила разлика између ових ситуација, неопходно је објаснити и релевантне одредбе Закона о облигационим односима, а које примењује суд у парничном поступку поводом накнаде штете.

Члан 376 Закона о облигационим односима прописује да:

(1) Потраживање накнаде проузроковане штете застарева за **три године од кад је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило**

(2) У сваком случају ово потраживање застарева за **пет година од кад је штета настала**

Члан 377, истог закона прописује да:

(1) Кад је **штета проузрокована кривичним делом**, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости, захтев за накнаду штете према одговорном лицу застарева кад истекне **време одређено за застарелост кривичног гоњења**.

(2) Прекид застаревања кривичног гоњења повлачи за собом и прекид застаревања захтева за накнаду штете.

Застарелост кривичног гоњења, значи да се не може предузети кривично гоњење учиниоца кривичног дела по протеку законом одређеног времена, од извршења кривичног дела. Овај период времена прописан је у члану 103 Кривичног законика, који период времена је утврђен у односу на висину казне прописане за кривично дело. Застарелост почиње да тече од дана кад је кривично дело извршено. Уколико последица кривичног дела наступи касније, застарелост кривичног гоњења почиње да тече од дана када је последица наступила.

Члан 103 Кривичног законика прописује да:

се кривично гоњење не може се предузети кад протекне:

- 1) двадесет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко петнаест година;
- 2) петнаест година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко десет година;
- 3) десет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко пет година;
- 4) пет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко три године;
- 5) три године од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко једне године;
- 6) две године од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора до једне године или новчана казна.

Ово практично значи да ако је кривични поступак окончан, рок за подношење одштетног захтева у парничном поступку, не застарева за три или пет година, већ застарева **истеком времена одређеног за застарелост кривичног гоњења, и то САМО АКО ЈЕ:**

- **кривично дело утврђено у кривичном поступку-ОСУЂУЈУЋА ПРЕСУДА,**
- **кривични поступак ОБУСТАВЉЕН**
- **кривични поступак се НИЈЕ МОГАО НИ ПОКРЕНУТИ** зато што је окривљени умро, душевно оболео и ако постоје друге околности које искључују кривично гоњење и одговорност окривљеног.

За разлику од наведеног, у ситуацији када је окривљени од кога се тражи накнада штете проузроковане кривичним делом, правоснажном пресудом **ОСЛОБОЂЕН ОПТУЖБЕ**, захтев за накнаду штете застарева у року из чл. 376 став 1 Закона о облигационим односима ст. 1, односно за **три године** од када је оштећени дознао за штету и за лице које је штету учинило.

Ако је оштећени у кривичном поступку истакао имовинско-правни захтев, а суд донесе пресуду којом се према окривљеном **ОПТУЖБА ОДБИЈА** и оштећени упућује да свој имовинско-правни захтев остварује у парници, онда се застарелост прекида даном истицања имовинско-правног захтева у кривичном поступку, уз услов да се тужба за накнаду штете парничном суду поднесе у **року од 3 месеца од правноснажности одлуке кривичног суда**, што је прописано чланом 390 Закона о облигационим односима.